

SISÄLLYS

ALKULAUSE	V
JOHDATUS	1
1. »Epeiumatat monet tesse»	3
2. Sana jumala terminus technicuksena	4
3. Olympokset	5
4. Karjalan jumalain arvoitukselliset nimet	7
5. Elinkeinoelämän määräpäiviin liitetyt jumalat	8
6. Karjalaan siirretyt jumalat	10
7. »Waan Carialaisten Nämetyt olit Epeiumatat»	11
8. Kysymyksenasetteluja	13
KÄKRI	15
1. <i>Käkiriitti</i>	17
1. Mikael Agricolan Käkri	17
2. Kekri = jumala?	17
3. Kekri-juhla	18
4. Kekri ja vuodenalkajaiset	19
5. Milloin vietetään kekriä?	20
6. »Wuoden alkajaiset»	20
7. Kekri = viimeinen päivä	21
8. Kekri = viimeinen	22
9. Vuosiköyri	22
10. Vuodenvaihde eri kansoilla	23
11. Kekri, karjanhoitovuoden vuodenvaihde	24
12. Juutalaisten uudenvuoden pässi	25
13. »Pässin peijaat»	26
14. Yöllinen teurastus	27
15. »Mutta jos jotakin siitä jäisi huomisaamuksi, polttaa se tulella»	27
16. »Happamattoman leivän ja katkerain yrttien kanssa he sen syökööt»	28

17. »Kukaan muukalainen älköön siitä syökö» . . .	29
18. »Samassa talossa se syötäköön»	29
19. Jakopäivä Hailuodossa	30
20. Jakoaika	31
21. Palkollisten jako	32
22. Ilmojen ja kohtaloiden jako	33
23. »Henkien aika»	34
24. Ryhmän järjestämä vuodenvaihteen juhla . . .	36
25. Jäärä ja vuona	37
26. Kekri < gēr	37
II. <i>Kekrimyytti</i>	39
27. »Sonnin-peijaiset»	39
28. Sian-peijaiset	39
29. Myytti	40
30. Christfrid Gananderin Härkä eli Mulli	41
31. Ison sonnin virren Musta mies -redaktio . . .	42
32. Ison sonnin virren Jumala-redaktio	43
33. Ison sian virsi	44
34. Ison sonnin kasvupaikka	45
35. Ison sian kasvupaikka	46
36. Kekrivirren teuraan suuruuden ylistys	46
37. Kekrivirren teuraan tappaja	53
38. Tappo	56
39. Ison sonnin virren Musta mies-redaktion päätäntö	57
40. Ison sonnin virren Jumala-redaktion ja Ison sian virren päätäntö	58
41. Kekrivirren redaktiot	61
42. Tappomyytti	63
43. Mithras ja sonni	70
44. Erään Karjalan muinaisen uskonnon peruskirja	72
45. Miten mithraismin peruskirja on omaksuttu Kar- jalaan?	75
46. Pyhänmiestenpäivän epistola	77
RAUNI JA WKOI	79
I. <i>Rauni</i>	81
1. Mikael Agricolan Rauni	81
2. Varhaisten tutkijain Rauni	82
3. Rauni = pihlaja?	82
4. Rauni-ukko ja hänen puolisonsa	84
5. Härskyä ja pärskyä	84
6. Hieròs gámos	86
7. Freyr ja Freyja	86
8. Pohiasti	97
9. Ilman ja Wdhen Tulo	89
10. Rauni-ukko ja hänen puolisonsa verrattuna Frey- riin ja Freyjaan	91

11. Onko Rauni-ukko omaksuttu Karjalaan Skandina- naviasta käsin?	91
12. Röönikkä	93
II. <i>Wkoi</i>	95
13. Mikael Agricolan <i>Wkoi</i>	95
14. Ison sian virren Ukko = skandinaavien Thor	95
15. Ison sian virren Ukon attribuutit	96
16. Pajainen	97
17. Palvonon Väinämöisen tuomio -runossa	98
18. Palvanon loitsuissa	98
19. Kaarle Krohnin ja E. N. Setälän Palvanon	99
20. Pajanolmai	99
21. Thor ja Mithras	100
22. Freyrin sika	101
23. Kahden ylimenoajan myytit ja riitit	101
24. Kaksi kulttuurivirtausta	102
PELLONPECKO	103
1. Mikael Agricolan Pellonpecko	105
2. Siikasen loitsun Pellonpecko	105
3. »Suomalaisten Juppiter»	106
4. »Muinaissuomalaisten Bacchus»	107
5. Pellonpecko = Byggvir?	107
6. Pekko = Equisetum arvense?	108
7. Pekko = olennoitu ohra?	108
8. Pellonpecko = Pyhä Pietari?	109
9. Petrus Cathedratus	110
10. Peeter pikk mees	110
11. Pietarin pulkka	111
12. Per Pekk i Vattn	112
13. Pekk	114
14. Pekko-nimen selitys	115
15. Kuuma kivi	116
16. Zythifer deus	118
17. Festum st. Petri epularum	120
18. Pellonpecko ja ohra	121
19. Aian akka, Pellon pekko	122
20. Setukaisten Peko	122
21. Mistä Pekko-kultti on saapunut Karjalaan?	124
KÖNDÖS	129
1. Mikael Agricolan Köndös	131
2. »Jumalainluettelon hämärin nimi»	131
3. Pyhä Urbanus	132
4. Köndös = köynnös	132
5. Pyhä Urbanus, viljapatronus	133
6. Tehdä = kylvää	134

7. Viini ja Pyhän Urbanuksen päivä	135
8. »Ja quin Keuekyluö kyluetin»	136
9. »Silloin vkon Malia iootijn»	137
10. »Sihin haetin vkon wacka»	139
11. Kirjaverkulan vakat	140
12. Vakkue	141
13. Hauhon sateenteko	144
14. Pielisen ja Iisalmen Ukon vakat	146
15. Arvon vaalintaryhmiä	147
16. Arvonsymboli	148
17. Arvonsymbolin säilö	148
18. Sääpatronukset	150
19. Köndöksen funktiot	152
20. Dionysos	153
21. »Vrbanus Suven alcu»	155
22. Köndöksen alkuperä	157
HITTAUANIN	161
1. Mikael Agricolan Hittauanin	163
2. Hittauanin = Hitto?	163
3. Pyhä Vitus eli Vit	164
4. Pyhän Vituksen patronaatit	166
5. Terva-Hitto	166
6. Hitto 'paha olento'	167
7. Metsän Ytti	168
8. Kynsi-Kyttä	169
9. Pyhä Vitus ja Pyhä Johannes Kastaja	171
10. Pyhä Johannes Kastaja, jänispatronus	172
11. Wäsi wita	172
12. »Hittauanin / toi Jenexet Pensast»	175
13. Mistä Pyhä Vitus on omaksuttu Karjalaan?	177
NYRCKES	181
1. Mikael Agricolan Nyrckes	183
2. Kaarle Krohnin Nyrkäs	183
3. Pyhä Bartholomaeus	184
4. Pyhän Bartholomaeuksen päivä, teurastuspäivä	186
5. Pyhä Bartholomaeus, peurapatronus	187
6. Pyhä Bartholomaeus, lintupatronus	189
7. Pyhä Bartholomaeus, mehiläispatronus	192
8. Pyhä Sabbatias, mehiläisten suojelija	194
9. Pyhä Bartholomaeus, karhun isä	196
10. Pyhä Bartholomaeus, karjan kaitsija metsässä	197
11. Onko karjalaisilla ollut puun haltioita?	198
12. Kuitio	200
13. Oravainen ollervainen	206
14. Oravainen värtjäinen	207

15. »Nyrekes, Orauat annoi Metzast»	208
16. Miksi Pyhä Bartholomaeus on tullut oravapat- ronukseksi?	210
17. Tapio	210
18. Mimerkki	211
EGRES	219
1. Mikael Agricolan Egres	221
2. Nauriin jumala	222
3. Tutkijain Pyh'Äkräs	223
4. Äkräs-sanan esiintymät	225
5. Exaltatio crucis — nauriinnoston merkkipäivä	226
6. Pyh'Äkräs = friisiläinen Kros 'risti'	227
7. Äkräs, kaksoisnauris	228
8. Tabu	229
9. Äkräs-nauris nauriskuopan suojelijana	229
10. Äkräs-nauris varallisuuden kartuttajana	229
11. Mandragora	230
12. Kaksoishedelmä	231
13. Aatamin pääkallo Pääkallon paikalla	233
14. Elämän yrtti	235
15. Inventio crucis	237
16. Exaltatio crucis	237
17. Ristin kantaminen	238
18. »Kannan, kannan Ägräst»	239
19. Muudan paralleelitapa	240
20. Pyh'Äkräs-riitin norminlähde	241
21. Kolme prosessiota Pyhän Ristin päivänä	242
22. Pyhä Risti, syyspäiväntasauksen juhla	243
23. Mistä Pyh'Äkräs on omaksuttu Karjalaan?	244
WIRANCANNOS	245
1. Mikael Agricolan Wirancannos	247
2. Jacob Fellmanin Virancannos	247
3. E. N. Setälän Virokannas	248
4. Virokannas kastajana	249
5. Virokannas viilijänä	250
6. Virak-Johannes	251
7. Kauranvihkiminen	251
8. Pyhä Stefanus ja Pyhä Johannes	253
9. Virak-sana kasvien nimenä	254
10. Alvejuuri	255
11. Wirancannoksen alkuperä	256
RONGOTEUS	259
1. Mikael Agricolan Rongoteus	261
2. Myöhemmät tiedot Rongoteus-jumalasta	261

3. Tutkijain Rongoteus	263
4. Rongoteus = Pyhä Theofanes, Ruukateera = Pyhä Theodorus	264
5. Sivuhuomautus: Rukiteera = Pyhä Theodorus Teron	265
6. Ruki-Staffana	267
7. Joulunajan olkimenoja	268
8. Rongoteus < Vironkoteus < Virok-Theofanes	270
9. Virok-Stefanus, Virok-Theofanes ja Virok-Theo- dorus	271
KARJALAN JUMALAIN SYNTY	274
I. <i>Karjalan jumalain nimet</i>	275
1. Karjalan jumalain hämärtyneet nimet	275
2. Merkkipäivien nimiin perustuvat nimet	276
3. Pyhimysten attribuutteihin perustuvat nimet	276
4. Pyhimysten nimien väännännäiset	277
5. Pyhimysten patronaatteihin perustuvat nimet	278
II. <i>Karjalan jumalain laadut</i>	280
7. »Se, josta luodaan»	280
8. »Se, joka luo»	281
9. Siittäjä ja synnyttäjä	281
10. Piirteitä olymposten synnyn historiaan	282
III. <i>Aktualisoidut jumalat</i>	284
11. Jumalain valtakirjat	284
12. Yksilö aktualisoi jumalan	284
13. Ryhmä aktualisoi jumalan	285
IV. <i>Karjalan jumalain vuosi</i>	289
14. Jumalain aktualisoinnin määräpäivät	289
15. Kekri-järjestelmä ja sen kehitys	290
16. Hittauanin-järjestelmä	297
17. Pellonpecko-järjestelmä	298
V. <i>Myytin ja riitin synty</i>	301
18. Vuodenvaihteen teuraat ja vuoden taiteaikojen teuraat	301
19. Vuodenvaihteen teuraan luut — marttyyrien luut	302
20. Brahmanistinen alttari	304
21. Tindiga-kansan kalenteri	305
22. Muinaisskandinaavinen luukalenteriko?	308
23. Myytti < charta	309
24. Luu-tabun selitys	309
25. Erään uskontomuodon synty	311
26. Creatio ex nihilo	316
JÄLKISANAT	349